

e-seminar: **Direktiva o odgovornosti za okoljsko škodo (ELD)**

Senka Šifkovič Vrbica, november 2017

Poleg previdnostnega načela, je najpomembnejše načelo varstva okolja, da povzročitelj plača škodo, ki jo povzroči okolju ([polluter pays principle / precautionary principle](#)). Področje odgovornosti za okoljsko škodo sistemsko ureja [Direktiva 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode \(Directive 2004/35/CE of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on environmental liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage\)](#).

Direktiva je izrecno naravnana ne samo na škodo, ki se povzroči človeku, ampak predvsem škodo, ki se povzroči okolju in naravi sami po sebi. Tako po direktivi okoljska škoda pomeni kakršnokoli škodo povzročeno zavarovanim vrstam in naravnim habitatom, ki ima večje škodljive vplive na doseganje ali vzdrževanje ugodnega stanja ohranjenosti takih habitatov in vrst, nadalje škodo povzročeno tlam in vodam. Škoda pomeni merljivo negativno spremembo naravnega vira ali merljivo prizadetost funkcije naravnega vira, do katere lahko pride neposredno ali posredno. Resnost vplivov se vrednoti po merilih iz priloge I, pri čemer se dokazan vpliv na zdravje ljudi ocenjuje kot večja škoda.

Direktiva določa, da se uporablja v zvezi z okoljsko škodo, ki nastane zaradi poklicnih dejavnosti, naštetih v Prilogi III, pri drugih dejavnostih pa se uporablja, če bi povzročitelj ravnal namenoma ali iz malomarnosti. Žal določa tudi kar širok spekter izjem, ko se pravila o okoljski odgovornosti ne uporabljajo in sicer direktiva ne zajema okoljske škode ali neposredne nevarnosti škode, ki jo povzročijo spopadi in vojne, izjemni, neizogibni in neustavljivi naravni pojavi, v zvezi z jedrsko nevarnostjo in za dejavnosti namenjene obrambi države. Izključena pa je tudi odgovornost za okoljsko škodo nastalo iz razpršenih virov onesnaževanja, razen, če je mogoče ugotoviti vzročno zvezo med škodo in dejavnostmi posameznih izvajalcev. Direktiva se tudi ne uporablja za škodo, ki jo je povzročil dogodek, ki se je pripetil pred dnem, ko morajo države članice direktivo prenesti v svoj pravni red (30. 4. 2007) ali če je preteklo več kot 30 let od emisije ali dogodka, ki je povzročil škodo.

Bistveni ukrepi, ki jih določa direktiva so preventivni in sanacijski ukrepi. Če obstaja neposredna nevarnost za nastanek okoljske škode, mora povzročitelj (izvajalec določene dejavnosti) nemudoma sprejeti preventivne ukrepe v sodelovanju s pristojnim državnim organom, ki lahko tudi na njegove stroške sam odredi preventivne ukrepe. Če pa je do škode že prišlo, mora povzročitelj nemudoma obvestiti pristojni organ in v sodelovanju z organom ali po njegovem nalogu izvesti sanacijske ukrepe (sanacijske ukrepe določa priloga II).

Stroške vseh preventivnih in sanacijskih ukrepov, ki so določeni s to direktivo mora kriti povzročitelj škode. Za zagotovitev plačila teh stroškov direktiva zahteva, da države sprejmejo ukrepe, s katerimi spodbujajo ustrezne gospodarske in finančne subjekte, da razvijajo instrumente finančnega jamstva in trgov z njimi, vključno s finančnimi mehanizmi pri plačilni nesposobnosti, s čimer se izvajalcem omogoči, da uporabljajo finančne garancije za kritje svojih obveznosti po tej direktivi.

ELD direktiva je tudi ena izmed direktiv, ki zagotavljajo sodelovanje javnosti in nevladnih organizacij v postopkih okoljske škode. Tako lahko prizadeti posamezniki ali pravne osebe ter nevladne organizacije (pri nas s statusom delovanja v javnem interesu na področju varstva okolja) pristojnemu organu prijavijo okoljsko škodo ali nevarnost te in zahtevajo od organa ukrepanje.

Več koristnih napotkov je možno najti na [spletni strani direktive](#). Direktiva pa kljub jasnosti in relativni enostavnosti v prostoru EU ni prav zaživela in obstajajo trajna prizadevanja za bolj učinkovito implementacijo zahtev direktive (o tem več informacij tudi med gradivi na spletni strani [Justice & Environment](#)).